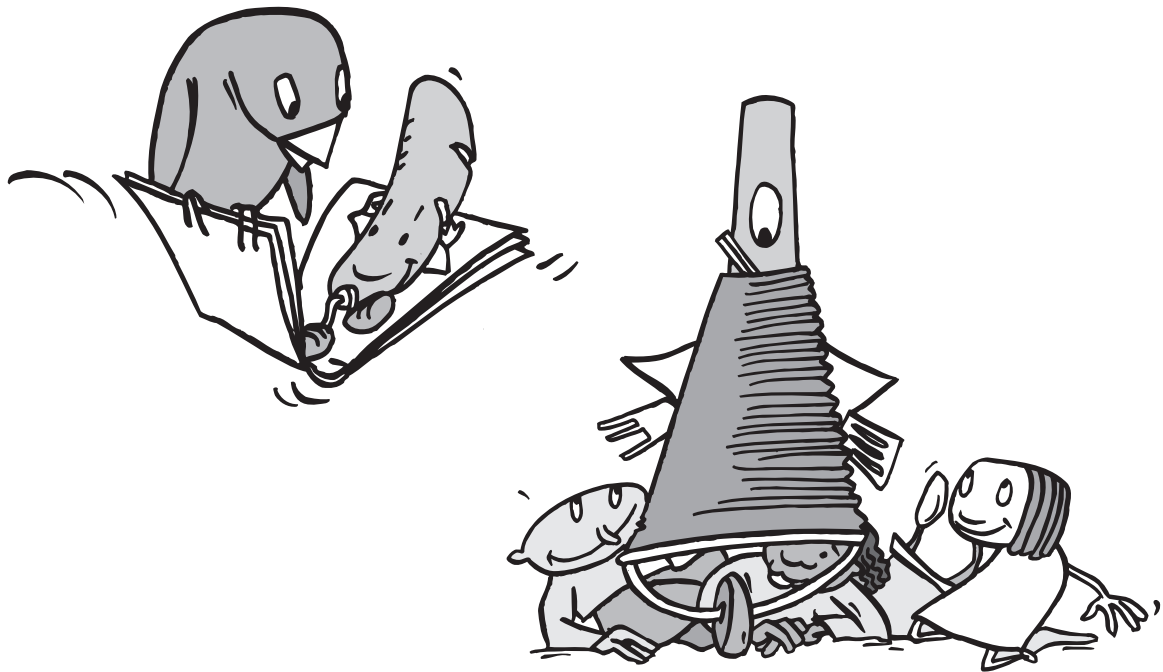

Maria Vinuesa i Carles Gràcia

Guia didàctica

Educació infantil
i
Cicle inicial de primària

Direcció de la col·lecció: Raquel León

Consell assessor: M. Àngels Alié, Carme Batet, Mireia Claverol, Anna Conangla, Montse López, Juan Manuel Matos, Laura Mendoza, Elena Millá, José Palos, Ferran Polo, Vanessa Quintana, Maria Rico

Coordinació de la producció: Elisa Sarsanedas

Disseny de la coberta i interiors: Lluís Torres

1a edició: juny 2003

© Autoria: Maria Vinuesa i Carles Gràcia

© Il·lustracions: Àngel Sauret

© Intermón Oxfam

Roger de Llúria, 15. 08010 Barcelona

Tel (93) 482 07 00. Fax (93) 482 07 07

e-mail: info@IntermonOxfam.org

ISBN: 84-8452-209-1

Dipòsit legal: B-26.251-2003

Realització: MC producció editorial / Pàgina 98

Impressió: EGS, Rosario, 2 (Barcelona)

Imprès a Espanya

Està rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment.

Imprès en paper exempt de clor.

Índex

1	Introducció general	5
2	Objectius i continguts	6
3	Metodologia de treball	7
4	Apunts referencials dels dos cicles	8
5	Activitats d'aprenentatge per a educació infantil	10
6	Activitats d'aprenentatge per a cicle inicial	21
7	Bibliografia i recursos	36
8	Text íntegre dels contes	37

1 Introducció general

En aquest segle que iniciem, el comerç internacional esdevé una de les més grans fonts de riquesa, que, no obstant això, deixa enrere els milions de persones més pobres del món.

Aquesta realitat ens toca de molt a prop: cada dia, en moltes de les accions del nostre consum quotidià, influïm i participem en les condicions de vida de les persones que fabriquen els nostres electrodomèstics, cultiven els nostres aliments, cusen la nostra roba... Un comerç solidari i equitatiu seria una força poderosa per contribuir a una societat global més justa en la qual tots els éssers humans poguéssim tenir una vida digna.

El tema del comerç internacional és ple de particularitats i conceptes prou complexos i allunyats de la realitat dels nens i nenes. La nostra intenció no és precisament abordar aquesta complexitat temàtica sinó tractar aspectes relatius a la construcció de valors, a l'educació infantil i a l'educació primària. Valors com ara la justícia, la solidaritat, l'equitat.

Aquesta guia pretén ser un ajut per desenvolupar les activitats que us proposem en els quaderns corresponents. El punt de partida seran uns petits contes, el primer dels quals, adreçat a segon cicle d'educació infantil, ens parla d'un viatge que realitzen un panet, anomenat Daurat, i el seu amic Picagroc, un ocell rodamón, que cerquen pel planeta altres pans diferents. Aquest és un viatge imaginari que va descobrint i desvetllant elements enriquidors pel que fa a l'alimentació i la nutrició. Així mateix, ens anirà descobrint la relació que hi ha entre els productes que consumim i les persones que intervenen en la seva elaboració.

En el segon conte, adreçat a cicle inicial, l'eix sobre el qual gira la història també és un viatge; en aquesta ocasió, el d'una nau extraterrestre que té com a missió arribar a la Terra per conèixer com són els humans, què fan, què mengen... Els protagonistes són un grup d'amics, que, en anar cap a l'escola, troben la nau en un bosc proper. Aquí comença la seva aventura.

Els arguments permeten apropar els nostres INFANTS a una reflexió sobre els VALORS que ens proposem tractar. En aquesta guia didàctica trobareu diverses alternatives per abordar –educativament– el tractament d'aquests VALORS, a l'educació infantil i primària.

Volem contribuir a la CONSTRUCCIÓ d'un món millor, més just i lliure, on els nostres infants tinguin a les seves mans les eines i els elements necessaris per decidir COM VOLEN VIURE.

2

Objectius i continguts

Objectius

- Conèixer altres realitats, maneres de viure, d'alimentar-se...
- Saber les necessitats bàsiques de les persones.
- Estimular actituds de respecte i amistat envers els altres.
- Fomentar la solidaritat i l'ajuda mútua per a la resolució de situacions.
- Conèixer les matèries primeres del pa i el seu cicle natural.
- Conèixer el procés d'elaboració del pa (transformació d'aliments).
- Diferenciar el treball artesanal-manual del treball mecanitzat-industrial.
- Respectar els altres, basant-nos en l'acceptació i la tolerància.
- Treballar el vocabulari específic referit a cada història.
- Aprofundir en la lectura comprensiva del text.
- Entendre la diferència com a fet enriquidor.

Continguts

Actituds, valors i normes

- Coneixement i respecte d'altres realitats, persones i cultures diferents de la pròpia.
- Treball d'hàbits alimentaris saludables i correctes.
- Conscienciació del valor dels aliments i l'alimentació.
- Discriminació d'aliments prescindibles i necessaris per viure.

Conceptes

- L'alimentació com a necessitat bàsica que cal cobrir per viure.
- El pa, com a exemple d'aliment de primera necessitat en la nostra cultura.
- L'obtenció de productes i aliments amb diners.
- L'intercanvi de productes, com a fórmula alternativa.
- El món i la diversitat de persones i cultures.
- La producció industrial.
- La producció artesanal.

Procediments

- El procés d'elaboració i fabricació del pa.
- L'anàlisi i la reflexió dels aspectes proposats mitjançant la utilització de suports visuals (mapes), representacions, dibuixos, fotografies...
- L'expressió plàstica, oral i escrita dels temes treballats.
- La recerca d'informació sobre els temes i els aspectes proposats.

3

Metodologia de treball

Aquest material didàctic consta de dos quaderns de treball, un adreçat als infants del segon cicle d'infantil i un altre als del cicle inicial de primària. En aquesta guia que us presentem apareixen les històries que són el fil conductor de les activitats dels quaderns: un conte per al cicle infantil, *En Daurat viatja pel món* i una història per a l'inicial, *Una visita inesperada*. I en darrer lloc l'exposició de les activitats d'aprenentatge dels dos cicles i les orientacions didàctiques.

El conjunt del material pretén oferir unes eines que ajudin els alumnes en la comprensió, l'anàlisi i la reflexió del tema proposat.

Els textos proposats són, tal com hem dit anteriorment, un conte i una petita història. El protagonista del conte, en Daurat, és un pa que té ganes de conèixer pans diferents i que amb l'ajut del seu amic Picagroc ho aconseguirà. Al llarg del seu viatge, no solament coneixerà altres pans, sinó que viurà una aventura realment emocionant. Els tres amics de la història són la Rita, la Maria i el Gabriel. Els amics reben una visita inesperada: un extraterrestre. Després del primer impacte, l'ajudaran a aconseguir el seu propòsit: esbrinar què mengem els humans. Abans de marxar, l'extraterrestre es convertirà en un amic entranyable.

El quadern de treball d'infantil està pensat perquè les activitats es treballin seguint el relat del conte, i al costat de cada imatge hi ha la proposta d'una activitat. El quadern d'inicial té una altra estructura: primer hi ha tota la història i a continuació vénen les activitats. Pensem que a infantil la interrelació d'imatge i activitat pot reforçar la comprensió dels continguts que s'han de treballar; en canvi, a inicial, encara que també hi ha una estreta relació entre història i activitats, no cal que el referent visual hi sigui tan present.

La guia vol ser un conjunt d'indicacions que suggereixin possibles línies d'actuació i que permetin l'aprofundiment en el tema proposat. Malgrat que hi ha activitats marcades, la gran majoria permeten una adequació al moment evolutiu dels infants i al seu context concret.

Com a inici del tema proposem explicar els contes sense reforç visual, deixant que els infants imaginin com són els personatges i els llocs on es desenvolupa l'acció, que facin hipòtesis a partir del relat de les històries. D'aquesta manera, en la conversa posterior podreu copsar els seus coneixements sobre el tema i quines són les coses que ignoren, i això permetrà adequar la intervenció educativa als seus coneixements i expectatives.

4

Apunts referencials dels dos cicles

El segon cicle d'educació infantil comprèn dels 3 als 6 anys *En Daurat viatja pel món* va adreçat als infants d'aquestes edats.

Les diferències entre els 3 i els 6 anys són considerables. Aquest quadern no pot tenir el mateix tractament en un classe de P3 que en una de P5, però també hem de tenir en compte la diversitat que hi ha en una mateixa aula. Per tal de poder atendre tot el ventall de necessitats i interessos que conviuen en el cicle, cal que els mestres del cicle d'educació infantil adequin el material a les característiques pròpies de cada grup.

Els canvis que es produeixen en els infants al llarg del parvulari són considerables. Consoliden el seu desenvolupament psicomotor i van adquirint confiança en ells mateixos i en les seves possibilitats, tan motrius com intel·lectuals. Amplien el seu vocabulari i són capaços de comunicar-se verbalment amb fluïdesa i d'expressar sentiments i opinions amb riquesa i precisió lèxica. Progressen en el raonament i, a partir de les experimentacions, arriben a la comprensió i resolució de problemes que se'ls plantegen. Van adquirint hàbits de treball que permeten la sistematització dels aprenentatges i la introducció de tècniques instrumentals bàsiques.

A causa de les seves característiques específiques, cal fer una referència explícita als infants de P3. Molts dels infants d'aquesta edat que arriben a l'escola, no havien estat mai allunyats del seu àmbit familiar; passen de ser el centre del seu univers, a haver d'adaptar-se a un entorn desconegut que no sempre els és favorable. Malgrat que saben moltes coses, les seves experiències cognitives estat principalment lligades a la satisfacció de les seves necessitats. En la majoria dels casos, és la primera vegada que hauran d'aprendre a posposar els seus desigs més immediats per fer tasques que impliquen considerar els desigs dels altres. La seva capacitat d'atenció no és gaire extensa i construeixen els seus coneixements a partir de la pròpia acció.

Tenint en compte tot el que hem dit anteriorment, pensem que a P3 s'ha de treballar aquest quadern de manera lúdica a partir de l'explicació del conte, primer explicant-lo oralment, i després fent-ho amb diferents suports: imatges, titelles, representació, etc. Les activitats que proposem es poden desenvolupar totalment o parcial, i la utilització que en faci cada educadora ha d'anar d'acord amb les característiques del grup-classe. S'ha de procurar que totes les activitats siguin al més viscudes possible.

A P4 i P5, el material pot tenir un tractament transversal, i es poden aprofitar situacions quotidianes per relacionar-les amb els continguts que es proposen. Les característiques d'aquest material permet diferents enfocaments metodològics, i es pot treballar per nivells i fer les activitats cada grup per separat o en grups intercycle per potenciar l'enriquiment interpersonal dels infants. Tal com dèiem anteriorment, un o altre tractament, l'ha de decidir l'equip de mestres.

Els alumnes i les alumnes d'aquest cicle es van reafirmant en la seva identitat i són més conscients de les seves capacitats i de les seves limitacions, són capaços de controlar les seves emocions, la qual cosa els permet canalitzar l'energia cap a l'obtenció de nous aprenentatges. Intel·lectualment són actius, els agrada observar el seu entorn més immediat i participen activament en activitats on han d'utilitzar habilitats de pensament. Són capaços de donar opinions personals i la descentralització gradual del seu pensament els permet posar-se en el lloc de l'altre, cosa que permet que, a poc a poc, vagin adquirint comportaments i actituds que els ajuden a comprendre situacions personals i socials, bàsiques per a la convivència democràtica.

Una visita inesperada és la història que utilitzarem per introduir el tema proposat al cicle inicial. Pensem que, com dèiem per a P4 i P5, el quadern d'inicial pot tenir un tractament transversal, especialment totes les activitats que proposem en la guia didàctica. Les activitats del quadern estan relacionades amb les imatges del conte i els alumnes i les alumnes poden realitzar-les autònomament.

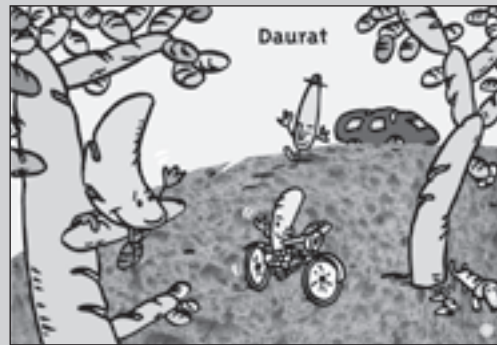
5

Activitats d'aprenentatge per a educació infantil

Daurat

Pàgina 3

Vet aquí que hi havia una vegada un pa que vivia al país dels entrepans. On vivia en Daurat, que era com es deia el pa, tots els pans eren allargats, daurats i amb una crosta que feia cresta.

Orientacions didàctiques

Proposem, a partir de l'explicació del conte –potser més d'una vegada–, una CONVERSA on els infants puguin visualitzar:

- com serà aquest país imaginari dels entrepans,
- el significat de les paraules ALLARGAT-DAURAT-COSTRA-CRESTA,
- identificació del personatge protagonista, en Daurat.

Aquest mapa conceptual sobre la història ens porta a descriure característiques físiques dels mateixos infants i d'altres persones que coneixem: COM SOM NOS-ALTRES.

L'observació per parelles, davant el mirall, pot ajudar a constatar les diferències i similituds que hi ha entre les persones d'un mateix grup. És necessari acompanyar en aquest procés els infants, i fer-los comprendre que les diferències físiques o de la personalitat són característiques úniques.

Un dia, en Daurat, tot parlant amb el seu pare, va dir-li que en un llibre havia vist uns pans diferents a ells: eren rodons, sense crosta i amb una altra olor. En Daurat va preguntar-li d'on eren.

El seu pare li va respondre:

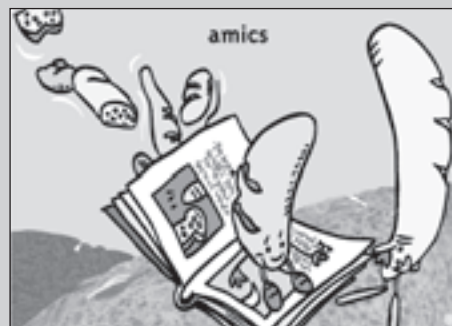
— Mira, fill meu, de pans, n'hi ha per tot el món, i són tan diferents com et puguis imaginar: prims, gruixuts, amb crosta, sense crosta, rodons, de mantega, de llavors...

En Daurat va pensar que li agradaria recórrer tot el món i conèixer altres pans d'arreu.

Mentre pensava en totes aquestes coses, se li va acostar el seu amic Picagroc. En Picagroc era un ocell que passava temporades al país dels entrepans. Quan va veure en Daurat tan callat i pensarós, li va dir:

— Hola, Daurat, què et passa que estàs tan callat?

— Estic pensant com ho puc fer per conèixer altres pans del món.

— Si vols et puc ajudar, ja saps que viatjo sovint per diferents indrets, et podria servir de guia.

— Amic meu, no saps que feliç que em fas. Amb tu sí que ho podré aconseguir!

Orientacions didàctiques

Construïm un mural

Partint del relat del conte on el pare explica a en Daurat que al món hi ha molts pans de moltes menes, pensem, imaginem, inventem i/o dibuixem un PA DIFERENT.

Es tracta de fer una proposta als infants per a la confecció d'un mural elaborat conjuntament, on tot el grup fa una aportació diferent i on afegim fotografies de pans que també haurem seleccionat prèviament.

Amics i amigues

Posteriorment, promourem una conversa i una reflexió sobre les qualitats diferents dels pans, i establirem una similitud entre els nens i les nenes del grup, tot destacant aspectes de la personalitat que els fan ser agradables, simpàtics, col·laboradors, tolerants, solidaris...

Plantejarem als infants una activitat en la qual explicaran el sentit i el significat de la paraula AMIC – AMIGA, amb formulació de qüestions com ara:

- Qui és o qui són els teus amics o amigues?
- Què vol dir tenir o ser amics o amigues?
- Com podem tenir amics o amigues?

Podem proposar, també en una altra conversa, que defineixin el concepte 'ajudar els altres', 'ajuda mútua', 'cooperar', mirant de cercar un recull fotogràfic d'imatges que representin les idees expressades.

En Daurat vol conèixer nous amics, i segur que els infants en tenen molts, d'amics i que els agradarà dibuixar-los. Aquesta és justament l'activitat que proposem en el quadern: dibuixar els seus millors amics.

I així va ser com en Daurat i en Picagroc van emprendre un llarg viatge per conèixer altres pans del món.

*Tot just començar el viatge, en Picagroc va dir:
— Hi ha països que no tenen el costum de menjar pa, mengen arròs.*

Orientacions didàctiques

Els dos amics han iniciat el seu viatge pel món, aquest viatge imaginari que ara inicien pot ser ple de sorpreses, de nous amics, d'altres terres que encara no coneixen. **PER QUÈ NO ENS IMAGINEM COM SERÀ AQUEST CAMÍ?**

Traçar en el pati de sorra, al sorral o en una cubeta amb farina un camí imaginari per a un viatge imaginari, com el que comencen a fer en Daurat i en Picagroc.

Reflexionar sobre quines persones, aliments i coses es podran trobar i pensar la manera de representar-les en el traçat que hem fet anteriorment i que podria ser el mapa del viatge dels nostres protagonistes.

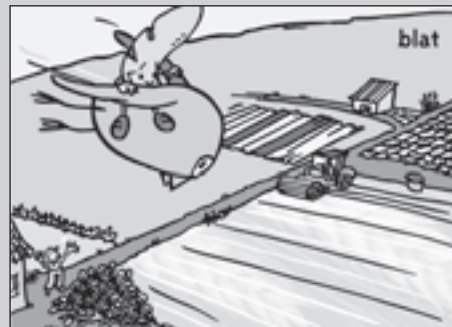
Les expectatives que ens expressen els infants amb relació a aspectes, persones i fets culturals que desconeixen ens poden ajudar a establir-hi vincles de relació i de proximitat. Seria interessant, arribat aquest punt, donar resposta als interrogants i aclarir els dubtes que tinguin sobre aquests aspectes desconeguts per a ells.

En aquest sentit, la biblioteca és una molt bona font d'informació i documentació; i per tant podem pensar en la possibilitat de completar la recollida d'informació amb consultes a la biblioteca de l'escola.

En Daurat, juntament amb en Picagroc, fa un llarg camí on coneix moltes coses i fa nous amics. Les nenes i els nens hauran de trobar en l'activitat del quadern el camí que ha de fer per trobar-los.

— Així, cap on anirem? —va fer en Daurat.
 — En primer lloc, anirem a un país on hi ha molts camps de blat.
 Després de volar tot un matí, en Picagroc va dir:
 — Ja hi hem arribat!
 En Daurat va mirar avall i va veure immensos camps de color groc que onejaven.
 — Ho veus, Daurat? Això són camps de blat madur a punt per a la sega.
 — I què fan aquelles persones a dalt d'aquelles màquines?
 — Amb aquelles màquines segaran el blat.

En Daurat estava meravellat, tot ho preguntava.
 En Picagroc anava contestant, encara que hi havia coses que no sabia. De sobte, van veure uns camps plens de tiges verdes amb moltes fulles.
 — I això, què és?

— No n'estic segur, però em sembla que és blat de moro —va respondre en Picagroc.

Orientacions didàctiques

Aliments de primera necessitat

En aquest moment que en Daurat i en Picagroc han localitzat des de l'aire els camps de blat que són a punt de ser segats és quan el relat de la nostra història pren importància.

Els nostres protagonistes han descobert el BLAT, la matèria primera bàsica per elaborar el pa, que alhora és un aliment de primera necessitat. Per tant, vol dir que les persones el necessitem per viure.

Aquí plantejarem als infants la descoberta del cicle vital del blat; és a dir l'estudi de la planta, el naixement i el creixement, els canvis de color en el procés de maduració (recordem que quan en Picagroc veu –des de l'aire– el blat, aquest és d'un color groc), i la recollida i posterior manipulació per elaborar el pa o altres productes alimentaris.

És important destacar la gran importància que té aquest cereal en la vida de l'home i com les diferents cultures l'han transformat segons les seves necessitats i possibilitats. Aprofitarem per parlar d'altres cereals bàsics, de gran importància en altres cultures: blat de moro, arròs... Si a la classe hi ha nens d'altres cultures seria molt interessant que expliquessin els seus hàbits alimentaris.

També cal subratllar la relació directa amb el món rural i amb la pagesia, i evocar un model de vida del qual moltes persones i infants no tenim gaire coneixement ni notícia.

Suggerim la possibilitat que –a escala més petita– observem el cicle vital d'altres plantes com ara les llenties, les mongetes o els cigrons a l'aula mateix, tot fent de camperols.

Hem seleccionat una poesia per treballar el blat. Aquesta activitat permet diferents tractaments didàctics segons l'edat dels infants, de manera que no en proposem cap de concreta.

Recomanem buscar altres poemes, cançons o refranys que facin referència als cereals bàsics que hagin sorgit en la conversa, segons les vivències dels nens i nenes.

Els dos amics continuaven fent camí, i quan es van acabar els camps, van trobar una ciutat. Era immensa, amb edificis altíssims i amb carrers plens de gent, cotxes, soroll, olors...
 — Aquí podem comprar pa —va dir en Picagroc.
 — Què vol dir comprar? —va preguntar en Daurat.
 — Recordes aquelles persones que segaven el blat? Per fer aquella feina, els paguen uns diners, que ells utilitzen per comprar allò que necessiten... És una feina molt dura!
 — Però nosaltres no tenim diners!

Orientacions didàctiques

En Daurat i en Picagroc tenen l'oportunitat d'observar des del cel unes vistes úniques; primer, els camps on es troba el blat ja madur i de color groc a punt de ser recollit i, en segon lloc, les ciutats, unes ciutats molt grans que es poden assemblar a les ciutats del país on nosaltres vivim.

Ara, arran del que ens diu el relat del conte, també és una bona oportunitat per explicar com és el lloc o població on vivim, tot remarquant aspectes del medi rural i del medi urbà, dels espais destinats als infants, com ara parcs, biblioteques, centres d'atenció a la infància, escoles...

Cal fer que els nens s'adonin que els diferents llocs o poblacions on vivim les persones són sobretot espais de relació. Aquestes relacions s'establiran de maneres diferents depenent de les persones, les cultures, els interessos... que conviuen en el medi rural o en el medi urbà.

Viure i conviure a la ciutat o al camp genera moltes activitats; una de les activitats a què en les societats occidentals es dóna molta importància és –sens dubte– l'econòmica, basada en la COMPRA i VENDA de tot tipus de productes i coses; inclosos aquells que diem de primera necessitat per viure (aliments i matèries primeres bàsics per a la humanitat).

Proposarem als nens i nenes que reflexionin al voltant d'aquest concepte de compra-venda, organitzant una activitat lúdica amb contingut educatiu: ens podem imaginar que l'escola és un país i que l'alumnat de parvulari viu i conviu en aquest espai; per tant, tenim unes necessitats que cal resoldre i satisfer. Demanarem als infants que pensin una o unes maneres de viure i conviure sense establir relacions econòmiques fonamentades en la compra i venda.

Sens dubte, aquesta proposta d'activitat col·lectiva pot provocar reflexions i debats molt interessants en els nostres infants. És necessari fer un recull de les aportacions que han realitzat i plasmar-les en algun treball o posada en comú, un cop hem practicat el joc.

En l'activitat del quadern, els infants han de fer la correspondència entre aliments o articles de vestir amb la botiga on els venen habitualment.

— Tens raó, haurem de pensar què farem. Caldrà demanar ajuda.

Després de pensar un moment, en Picagroc va dir:

— Ja ho tinc! Demanarem ajuda als meus amics els ocells.

Els ocells, amb molt de gust, van acceptar ajudar-los. No havia passat gaire estona quan els ocells van venir acompanyats per uns panets rodons...

Després d'acomiar-se dels ocells i donar-los les gràcies, es van posar una altra vegada en camí.

En Daurat estava tan cansat que es va quedar mig endormiscat. De sobte, va sentir la veu d'en Picagroc:

— Ei, desperta't, ja estem arribant! Ja veuràs com t'agradarà on anem, aquí també hi ha camps de blat, però no són tan grans com els que hem vist fins ara, aquí no utilitzen màquines en les feines del camp, fan servir eines manuals. La feina de pagès és molt dura, i a molts llocs del món, tot i que treballen molt, no guanyen prou diners per poder comprar altres coses que necessiten.

— Aquí també tens ocells amics? —va tornar a preguntar en Daurat.

— Sí, però no caldrà que els demanem ajuda, aquí conec molts camperols que fan pa.

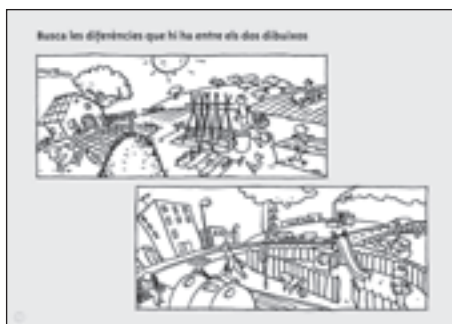

Era veritat que per on passaven eren ben rebuts, i es notava que a la gent li agradava que en Picagroc els fes una visita. I així, uns quants pans més van voler afegir-se al viatge d'en Daurat i en Picagroc. Després d'uns quants dies, en Picagroc li va dir:

— Bé, ja és hora de reprendre el viatge.

— Quan vulguis, Picagroc, estic preparat.

Orientacions didàctiques

Aquí ens plantejem la possibilitat de treballar aspectes relacionats amb la SOLIDARITAT, en el sentit que ens donem als altres com a mostra d'amistat, d'estimació, sense esperar a canvi cap altra cosa que una bona entesa en la relació. Tal és el cas d'en Picagroc i en Daurat. Tanmateix tornem a trobar un bon exemple en els camperols —també amics d'en Picagroc—.

Destaquem el valor d'oferir a persones que tenim en el nostre entorn aliments o coses elaborades amb el nostre esforç. És molt interessant aportar aquest valor de donar, regalar, oferir als altres —amb un motiu específic o no— alguna cosa que hem pogut fer nosaltres mateixos.

Amb l'objectiu d'incentivar i treballar aquest aspecte, ens proposem que el grup d'infants busquin alternatives en la seva manera de relacionar-se i establir vincles d'estimació i amistat.

El joc dels missatges misteriosos

Demaneu que cada nen i cada nena portin una capsula de sabates vella de casa seva. Organitzarem uns tallers per folrar i decorar les capsules amb materials diversos aprofitats —retalls de diferents papers (de seda, de regal, paper xarol, cartolina...), gomets, fotografies...—. Cada infant podrà dissenyar i realitzar la decoració de la capsula com vulgui.

Després, col·locarem les capsas en un lloc preferent de la classe, en un prestatge on sigui de fàcil accessibilitat per als infants. Per incentivar el grup, cal deixar –un dia– algun missatge misteriós dins les capsas; aquest missatge ens pot parlar del que significa estimar els altres, com podem expressar els nostres sentiments i emocions, o més senzill encara com podem RESPECTAR la resta de les persones. Un altre dia, els infants poden trobar dins la seva capseta una galeta feta a casa embolicada en paper de cel·lofana, etc. A partir d'aquí, serà molt fàcil plantejar al grup que siguin ells mateixos els que, anònimament o no, deixin missatges, regalets i sorpreses a les capsas dels seus amics i amigues.

És molt clar que s'estableixen múltiples interrelacions amb l'ús de les capsas, tot i que pugui suposar un ESFORÇ per als nens i nenes pensar quina cosa –o fer-la– (o quin aliment) vol deixar i en quina capsa de quin amic o amiga. També podem destacar la feina del pagès, l'esforç que representa el treball al camp.

Quan en Daurat es desperta, veu a sota seu camps llaurats i petits poblets amb casetes emblanquinades i teulades de terrissa. Això contrasta amb la ciutat que varen visitar. L'activitat que proposem permet analitzar les diferències entre els dos àmbits, el rural i l'urbà.

Van estar volant sense parar tot un dia i tota una nit. Per fi, en Picagroc va dir:

— Ja hem arribat.

— Quines ciutats més boniques! —va exclamar en Daurat.

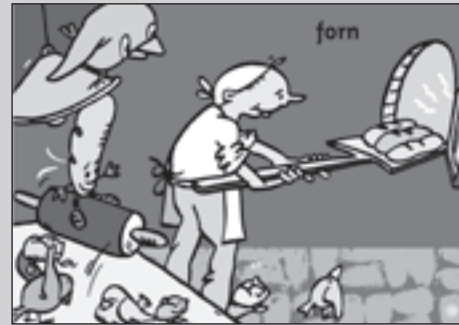
— Anirem a una ciutat on hi ha una persona molt especial, a qui segur que t'agradarà conèixer. A mesura que s'hi acostaven, en Daurat anava sentint una olor que li era familiar.

— On som? —va preguntar en Daurat quan van arribar.

— En un forn, veus aquests pans d'aquí? A veure si també volen acompanyar-nos.

Quan el forner va saber el motiu del viatge dels dos amics, es va posar de seguida a treballar.

Després d'un parell d'hores, va sortir de l'obrador amb uns pans ben olorosos. Molt agraïts, tots dos es van acomiadar, i sense perdre temps, van continuar el camí.

— I ara cap a casa! Agafa't fort, Daurat, volaré tan ràpid com pugui.

El camí cap al seu país era llarg, i estaven cansats, però la il·lusió de tornar a casa i explicar les seves aventures els donava forces per acabar el viatge.

Orientacions didàctiques

En Daurat i en Picagroc van a parar a una ciutat on coneixen un forn i un forner, que molt amablement fa pa i el posa a coure al forn.

De fet, és en Daurat que mentre volaven per damunt la ciutat reconeix una olor molt i molt familiar.

El FORN és el lloc on trobem el pa i altres productes que s'elaboren amb el blat i la farina de blat com a matèria primera. Les persones que hi treballen i que fan el pa es diuen forners o forneres i l'espai on fan el pa és diu l'obrador. El forn és el lloc on es cou el pa.

També FORN, o FLECA, és el nom que utilitzem per anomenar la botiga on podem comprar el pa, les magdalenes, les coques de sucre i anís...

Taller de cuina

Ens plantegem ara una activitat relacionada amb l'elaboració artesanal del pa; és a dir, organitzem un taller de cuina per fer pa a l'escola.

Cal buscar el procés d'elaboració del pa i escriure'l com si fos una recepta per fer-la al parvulari. Cal recordar que la part final de la cocció, l'haurém de demanar a les persones que treballen a la cuina de l'escola.

Recomanem una visita al forn del barri.

També es pot proposar una activitat de comerç alternatiu a la mateixa escola: una fira o mostra artesanal on els productes els haurien elaborat l'alumnat i les seves famílies. Seria necessari pensar en una estructura i organització, és a dir taules, espais, cartells, promoció entre la comunitat educativa, productes casolans, típics, artesanals.

Aquesta és una proposta que encaixa molt bé a la festa de l'escola, on la participació de totes les persones que formen part de la comunitat educativa és força important. També pot servir per donar a conèixer altres receptes d'arreu del món.

A la pàgina del quadern escriuran els ingredients necessaris per fer el pa.

Feia tot un matí que volaven, quan en Daurat va mirar avall.

— Què són aquests camps? —va preguntar.

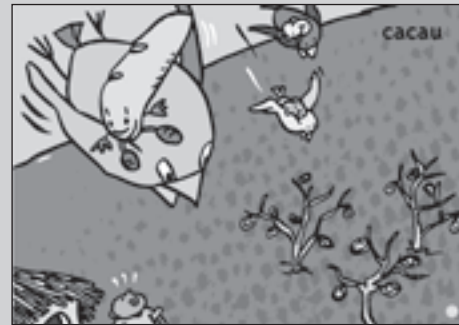
— És una plantació de cacau, aquestes persones hi estan treballant —va contestar en Picagroc.

— I què hi fan en aquella cabana?

— No ho sé.

— Saps què? Baixa, que anirem a esbrinar-ho. Quan van aterrar, van veure que arrencaven un fruit molt gros: era el cacau. Llavors l'obrien i li extreien tots els grans, i després els assecaven al sol. Alguns pans van proposar quedar-se en aquest país.

Aleshores, en Daurat va tenir una idea genial: convidar el cacau al país dels entrepans. Tots van acceptar i es van acomiadar. Tot seguit, van em-

prendre una altra vegada el viatge, ara acompanyats d'un grapat de grans de cacau contents de participar en aquesta aventura.

Orientacions didàctiques

Aquest viatge fa que també nosaltres, en llegir o escoltar el conte fem un recorregut per diferents indrets del món. En la part del conte que ens ocupa, els dos amics han vist des de l'aire unes persones que recullen CACAU.

En Daurat i en Picagroc, encuriosits, decideixen apropar-se i parlar amb aquelles persones. El resultat de les seves converses és molt positiu, ja que acaben intercanviant PRODUCTES.

Nosaltres, des de l'escola, podem aprofitar l'argument del conte per tractar el tema de l'INTERCANVI DE PRODUCTES com a possible alternativa de relació econòmica entre les persones.

Per començar, és necessari situar el lloc on podem trobar el cacau: serà una manera de conèixer altres territoris, països, persones, costums, llengües... Un cop fet aquest pas, cal crear expectatives positives entre els in-

fants pel que fa a l'alternativa de relació econòmica entre les persones de diferents llocs i amb diferents productes.

També és prou oportú tractar aspectes relatius al COMERCÇ JUST, a partir d'un treball de representació —a imatge del conte— dels mateixos infants de països on hi ha producció de matèries primeres, essencials per a l'alimentació; com ara el blat, el sucre, el cacau, la llet, els cereals...

Per a la proposta que us fem hem previst organitzar els infants en grups de 5 o 6 d'edats barrejades. Cada nen o nena haurà de desenvolupar un rol que, alhora, construirà un hipotètic país amb un producte que voldrà comercialitzar. Ara bé, en aquest món possible sense diners, es fa necessari donar valor als productes tenint en compte uns criteris que establiran els mateixos nens i nenes.

Per acabar d'arrodonir el tema, proposem una activitat on en primer lloc es parlarà de la transformació de les matèries primeres en aliments, tot acompanyant la conversa amb imatges i després fent la correspondència entre matèria primera i aliment.

Per fi, van arribar al seu país. El pare d'en Daurat es va posar molt content de tornar a veure el seu fill i en Picagroc, i de tornar-los a tenir al seu costat. Després de descansar una estona, el primer que va fer en Daurat va ser ensenyar-li el cacau. El pare, quan el va veure, va dir:
— M'han dit que amb el cacau es pot fer xocolata. Li preguntarem a la tieta Roseta si en sap fer.

L'endemà al matí, de casa de la tieta Roseta sortia una oloreta deliciosa. Tots es preguntaven què podia ser aquella olor tan bona.

Heu endevinat què era? Ho heu encertat. Era xocolata.

Orientacions didàctiques

Un cop tots dos amics han tornat al país dels entrepans, el primer que fan és explicar les seves aventures d'arreu del món al pare d'en Daurat. En Daurat gairebé no pot aguantar-se les ganes de dir al pare tot el que ha viscut. Sobretot el darrer episodi del seu viatge, en el qual han descobert el cacau.

Un d'aquests sacs és el que han portat a casa seva en Daurat i en Picagroc i de fet no saben què poden fer amb el cacau; el seu pare, per sort, de seguida troba una manera ben bona d'utilitzar-lo: fer xocolata.

La vida a l'escola i al parvulari està marcada per moments molts diferents i interessants. Un especial és aquell en què compartim l'esmorzar. Sovint és un moment on s'estableixen forts vincles afectius i pensem que el podríem aprofitar.

Tots els nens i les nenes porten aliments diferents per esmorzar; plantejem la possibilitat de fer un petit estudi i anàlisi de l'esmorzar dels nostres infants amb la finalitat d'esbrinar quin tipus d'aliments són els més repetits, els més saludables, els fets a casa o els comprats al forn...

També pretenem despertar la consciència del nostre alumnat en el sentit de descobrir quines són les matèries primeres dels aliments que mengem quan esmorzen a la classe; si han estat relacionades amb una producció i una elaboració industrial i mecanitzada o, ben al contrari, han estat elaborades d'una manera més alternativa i artesanal.

Un cop feta aquesta descoberta i anàlisi –a través de les verbalitzacions dels infants i amb diferents suports visuals o fotografies– podem pensar en un treball cooperatiu entre els grups de diferents edats del cicle d'educació infantil per realitzar un mural que reculli l'esmentada informació.

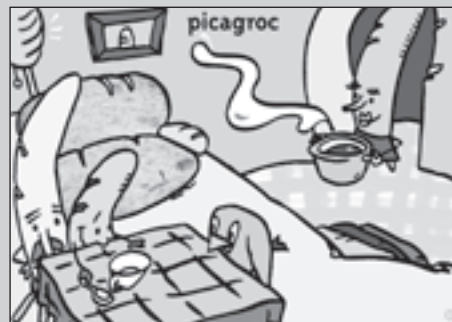
També podem incorporar elements més saludables i imaginatius en el moment de l'esmorzar com ara un esmorzar setmanal on només es mengi fruita; una altra opció és que es vinculi l'esmorzar al color vermell (o a d'altres) i menjar tomàquet, poma, sobrassada, xoriç, melmelada..., un altre dia es pot prendre només llet i derivats de la llet, i així successivament. Fins i tot els mateixos infants haurien de poder intervenir en l'elecció dels aliments en el moment de l'esmorzar.

Actualment és habitual trobar –a les escoles– menjars de producció industrial que no aporten valor nutritiu al desenvolupament dels infants; per aquest motiu, cal abordar aquest aspecte des de la perspectiva dels ALIMENTS PRESCINDIBLES i aportar al nostre alumnat els criteris adequats.

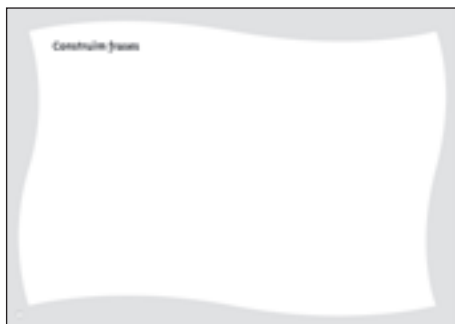
Després de totes les activitats anteriors, segur que els infants no tindran cap problema per fer l'activitat que proposem: encerclar els aliments més habituals que es mengem en entrepà i que hi veuran dibuixats en el full del quadern.

Des d'aleshores, el pa i la xocolata es van fer inseparables.

I aquí acaba la nostra història. En Daurat, amb l'ajuda d'en Picagroc, havia aconseguit el seu propòsit: conèixer una pila de pans de diferents llocs.

Orientacions didàctiques

Aquesta és la darrera seqüència del conte i aquí s'acaba la història dels nostres dos amics, en Daurat, un panet, i en Picagroc, els seu amic ocell. Tots dos tenen un afany per descobrir i conèixer altres terres i panets diferents, però al final del seu viatge han descobert encara més coses.

Han descobert que el RESPECTE, l'ACCEPTACIÓ dels altres i la TOLERÀNCIA són essencials per viure i conèixer amb aquells que són iguals i amb els que són diferents. Aquests són uns valors imprescindibles i necessaris per tenir un món amb més JUSTÍCIA i EQUITAT.

En Daurat i en Picagroc també han descobert que hi ha diferents maneres de treballar la terra, d'aconseguir els productes o les matèries primeres, d'intervenir en la manipulació, elaboració, producció i distribució. I això també té a veure amb les relacions de treball que s'estableixen arreu.

Resulta necessari promocionar elements o criteris alternatius en la reflexió que, conjuntament, fem totes les persones que formem part de la comunitat educativa: infants, famílies i docents.

En cadascuna de les imatges del conte hi ha una paraula clau. Són paraules amb una significació dins del relat i que es podrien aprofitar perquè els infants fessin una reconstrucció del conte. En aquesta activitat no volem marcar gaire la pauta a seguir, ja que aquesta reconstrucció estarà lligada a les característiques dels infants de cada grup i al seu context.

6

Activitats d'aprenentatge per a cycle inicial

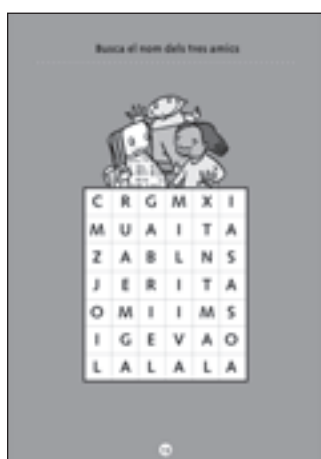
Presentació dels tres amics

Pàgines 3 i 13

La Rita, la Maria i el Gabriel són tres amics que viuen en un barri d'una petita ciutat. Al voltant del seu barri hi ha hortes, un passeig amb arbres, però sobretot hi ha un bosc. En el bosc, hi passen moltes estones, de fet és el seu lloc preferit per trobar-se, sigui per jugar o per explicar-se les seves coses. Poc s'ho pensaven que aquell bosc seria l'escenari de l'aventura més emocionant de la seva vida!

Orientacions didàctiques

Com penseu que són els tres amics?

Al començament de gairebé tots els contes i històries es descriu els personatges principals i el lloc on viuen. La descripció dels protagonistes de la nostra història no és gaire extensa, la qual cosa permetrà als alumnes plantejar hipòtesis de com poden ser els tres amics. En la proposta metodològica esmentàvem la conveniència de fer una explicació oral del conte com a primer contacte amb el relat que ens servirà de fil conductor; quan s'expliqui

amb el suport visual podran comprovar si els personatges són com els havien imaginat o s'assemblen als de la il·lustració del quadern.

El nostre barri, el nostre poble...

L'explicació de com és el seu barri i d'on es troba ens porta a fer comparacions entre on viuen els protagonistes i on viuen els alumnes i les alumnes. Es pot generar una conversa on hagin de descriure com és o com veuen el seu barri i els voltants, com són les cases, si als carrers hi ha moltes botigues, si hi ha algun parc o espai on puguin jugar a la vora de casa seva...

És important que els alumnes no siguin solament oients passius de la història, cal que hi participin activament. Plantejar hipòtesis sobre com són els personatges els obligarà a fer un exercici d'imaginació, i amb la descripció del seu barri hauran d'estructurar un discurs coherent.

L'activitat del quadern de la pàg. 13 és una sopa de lletres on han de trobar els noms dels protagonistes, amb la qual es reforça el coneixement i la memorització del nom dels tres amics.

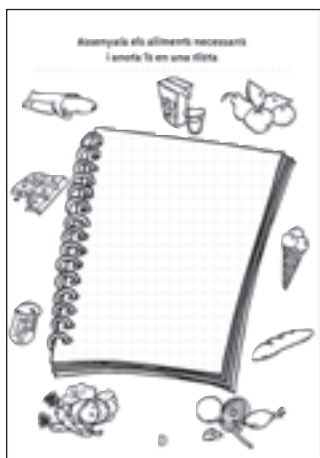
Avui s'han de comprar l'esmorzar

Com cada dia els tres amics es van trobar per anar a l'escola, però aquell dia haurien de fer una petita volta, tots tres s'havien de comprar l'esmorzar. Normalment portaven entrepans fets per les mares, entrepans apetitosos acabats de fer. A la Rita li agradava molt l'entrepà de pa amb tomàquet i formatge, el Gabriel preferia el de pa amb tomàquet i fuet; en canvi a la Maria el pa amb tomàquet no li agradava, s'estimava més el pa amb oli i pernil salat. Casualment aquell matí cap de les tres mares tenia pa a casa per fer els entrepans, i per aquest motiu van haver d'anar al forn de la Pepita a comprar-se l'esmorzar. La Maria va comprar-se un entrepà, les pastes no li agradaven gaire, en canvi el Gabriel i la Rita es van comprar, respectivament, un croissant i

galletes de xocolata. Un dia és un dia! I amb els esmorzars a la mà i la motxilla a l'esquena van endinsar-se al bosc.

Orientacions didàctiques

Què mengem?

Fer conscients als infants de la conveniència d'una bona alimentació no és una tasca fàcil. Normalment els agraden aliments que no són els més adequats per a una bona alimentació. Podem aprofitar l'inici de la història per fer un treball sobre els avantatges d'una dieta sana i equilibrada.

Es pot començar fent una llista del que mengen per esmorzar, tant a casa com a l'escola. El resultat obtingut servirà per generar una conversa en què cada alumne haurà de donar raons del perquè porta un tipus determinat d'esmorzar i no un altre: si és perquè li agrada; si a casa li posen sense consultar-li; si és perquè hi surten cromos...

La roda d'aliments

El següent pas serà elaborar una enquesta amb els alumnes perquè la contestin les famílies. Les preguntes aniran encaminades a saber quin tipus d'aliments consumeixen en els diferents àpats del dia. Mentre s'esperen els resultats s'elaborarà una "roda d'aliments" on es vegi clarament quins són els aliments que tenen els nutrients necessaris per mantenir una dieta equilibrada i altres que, per més bons i apetitosos que siguin, són absolutament prescindibles.

Les dades de l'enquesta proporcionaran una informació que, d'una banda, s'haurà d'analitzar i, d'una altra, caldrà comparar amb la "roda d'aliments" i així comprovar si el tipus d'alimentació de les famílies és l'òptim.

Un altre aspecte que també és important que es tracti és el dels hàbits alimentaris: mastegar bé, mantenir una postura correcta, utilitzar adequadament els coberts...

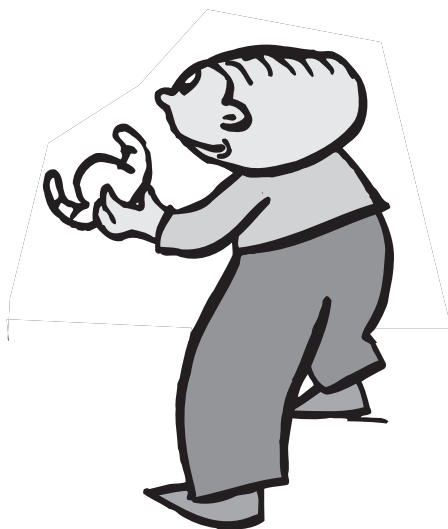
Necessari i prescindible

Parlar de necessari i de prescindible no solament es pot fer des de la perspectiva dels aliments sinó que també es pot fer relacionant-ho amb altres necessitats bàsiques. Pel que fa als aliments, queda clar quins són els necessaris per viure: els éssers humans necessitem uns nutrients determinats, si no els ingerim podem tenir problemes de salut. Amb altres necessitats, la barrera entre uns i altres és més subjectiva i per tant més difícil de delimitar.

Proposem un parell d'activitats per aprofundir en el tema. En primer lloc, una conversa centrada en quines coses consideren que són necessàries per viure (els aliments en quedaran exclosos). Després de parlar una estona i que cadascú hagi pogut dir la seva, el mestre o la mestra els farà escriure tres o quatre coses que, segons el seu parer, siguin imprescindibles. Després tots llegiran el que han escrit, i, a més de llegir, hauran d'argumentar la seva resposta. Aquesta activitat ens servirà per reflexionar, d'una banda sobre el tema concret i d'una altra sobre les opinions dels alumnes. En un tema com aquest, en què les emocions i els desigs personals tenen molta força, cal que els docents sàpiguen fer-los veure que no tot allò que consideren imprescindible ho és.

Per acabar, pensem que caldria un apunt sobre una qüestió que no hem tractat al llarg d'aquestes activitats: el dret que tenim les persones a tenir cobertes les nostres necessitats, que malauradament és un dret que no tothom pot exercir.

L'activitat de la pàg. 14 serà l'últim pas de les propostes anteriors i servirà per reforçar quins són els aliments necessaris i quins els prescindibles.

Poc s'ho pensaven els tres amics quan van sortir de casa, que aquell dia seria un dels més emocionants de la seva vida. Trobar-se una nau espacial no és cosa que passi a cada moment!

Què faríeu vosaltres si us trobéssiu un extraterrestre a la cantonada de casa? Us quedariéu garratibats? Arrencariéu a córrer? Us amagaríeu? Si tenim en compte que ells estaven enmig del bosc, en un paratge solitari sense ningú als voltants van fer el que faria tothom: dir cames ajudeu-me i no mirar enrere. I de fet l'extraterrestre solament pretenia saber com ens alimentem els humans, quins tipus d'aliments necessitem per viure, quina quantitat, com ens els mengem, etc. La seva missió era exactament aquesta, i gràcies als nostres amics aconseguiria els seus propòsits.

Orientacions didàctiques

Les condicions ambientals

La dieta de cada país està relacionada amb unes condicions ambientals que permeten un tipus d'agricultura i ramaderia determinats. L'alimentació està molt lligada a la cultura de cada país o àrea geogràfica, per exemple la dieta mediterrània, que compartim, amb petites variacions, tots els països del Mediterrani.

Fins no fa gaire, la gran majoria de persones només menjava aliments conreats relativament a prop d'on residia. Els avenços tecnològics en el camp de l'agricultura i la possibilitat d'un trasllat ràpid dels productes agraris han permès que puguem menjar fruites i verdures d'altres països, bé importats o bé conreats al nostre país. Així doncs en aquests moments tenim la possibilitat de tenir

a l'abast productes que abans eren absolutament exòtics o que simplement no coneixíem. La pregunta que cal fer és: es pot conrear a tot arreu qualsevol producte?

Cultius de regadiu i de secà

És convenient que les nenes i els nens sàpiguen que són necessàries unes condicions del sòl i climàtiques per aconseguir incorporar als nostres conreus productes d'altres països. Cada producte necessita unes condicions determinades per poder prosperar. Una de les principals condicions és l'aigua, que de fet és la que indica com seran els conreus: de regadiu o bé de secà. Els conreus de regadiu necessiten ser regats amb assiduitat, ja que en cas contrari les collites es malmeten. Els conreus de secà són aquells que s'ubiquen en terres on plou poc i no cal que siguin regats amb tanta freqüència. En aquests moments, amb la utilització de les noves tecnologies i amb la possibilitat de portar aigua a llocs on tradicionalment no n'hi havia és possible ampliar el conreu de molts productes agrícoles, però, malgrat tot, continuen sent necessàries un seguit de condicions sense les quals és difícil que els conreus prosperin.

Com a primer contacte amb el tema, proposem una conversa amb els alumnes al voltant de quins creuen que són els productes propis del nostre país relacionant-la amb la "roda d'aliments" de l'activitat anterior. Amb aquesta conversa es podrà copsar quins coneixements tenen sobre la qüestió. Com a segon pas, hauran de fer una llista, classificant els conreus segons si són de secà o de regadiu. És possible que aquesta llista no respon-

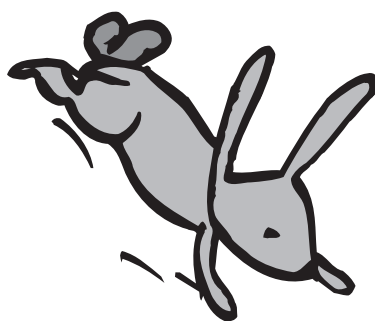
gui a la realitat, ja que es basarà en els seus coneixements previs sobre un tema que, segons quin sigui el context de l'escola, no deuran ser gaire extensos. Per tant, s'haurà de comprovar, sigui preguntant a les famílies o buscant informació a la biblioteca o a Internet. Un cop verificades les seves hipòtesis, es farà l'activitat de la pàg. 15 del quadern on han de fer la llista definitiva d'aliments de secà i de regadiu.

Per acabar, proposem analitzar quins aliments han estat incorporats recentment a la nostra dieta. Estaria bé remuntar-se al descobriment d'Amèrica, per tal com molts dels aliments que ara ens semblen propis van ser importats d'aquell continent pels navegants que comerciaven en el nou món. Aquest fet els farà adonar que la nostra alimentació ha anat canviant al llarg del temps i s'ha enriquit amb l'aportació d'altres indrets.

L'aigua

En aquest tema es fa ben palesa la importància de l'aigua. L'aigua és el principal recurs del nostre planeta, és un element imprescindible sense el qual no podríem subsistir i, per aquest motiu, hi ha una preocupació internacional per l'aprofitament i la gestió de l'aigua.

El principal problema que s'ha de resoldre són les grans diferències entre els diversos territoris. Així com hi ha llocs amb abundor d'aigua, en d'altres la sequera és quasi permanent. En aquests últims les condicions de vida són extremament difícils.

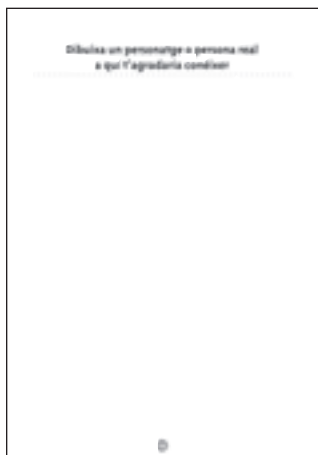

Un cop recuperats de l'ensurt, els tres amics van passar el dia impacients esperant l'hora de sortir de l'escola. Durant el dia cap dels tres no es treia del cap què passaria quan tornessin a veure l'extraterrestre, si és que encara era al bosc. Podia passar que, enfadat pel seu comportament, hagués marxat a buscar altres persones que no arrenquessin a córrer tan bon punt el veïessin, o també podia ser que tot hagués estat un somni... potser havien patit una al·lucinació col·lectiva! Una vegada la Maria havia llegit un llibre en què passava justament això: una colla d'amics tenen una al·lucinació provocada per les radiacions electromagnètiques que envia un físic nuclear enfadat amb tota la humanitat. Però això no podia ser, al seu barri no hi havia ningú amb aquestes característiques; si hi fos, ells ho sabrien.

Així va anar passant el dia. Quan van sortir van dirigir-se immediatament al bosc: la nau era en el mateix lloc i l'extraterrestre també. Aquest va ser l'inici d'una gran amistat.

Orientacions didàctiques

Els amics

En el cicle inicial la relació amb els altres companys té una importància fonamental. És a partir d'aquests cursos que l'amistat com a vincle afectiu que cohesiona les relacions personals passa a primer pla. Pertànyer a un grup i el més important, sentir-se valorat pel grup, tenir amics, ser amic dels teus amics, són aspectes cabdals que cal tenir en compte, ja que incideixen directament en el desenvolupament emocional de totes les nenes i nens.

Els nostres amics tenen l'oportunitat de conèixer un ésser extraordinari, però segur que en la seva quotidianitat hi ha personatges, reals o de ficció, que els agradaria conèixer: a qui no li agradaria veure de prop un

futbolista famós? I una cantant de moda? O un personatge de còmic, com ara Spiderman, Batman o Superman? La fantasia no hauria de tenir límits.

Aquesta part de la història ens permet desplegar activitats des de les dues vessants: l'amistat i qui els agradaria conèixer.

Proposem fer una activitat on hagin de descriure els amics o les amigues, com els veuen, què els agrada més d'ells i què els desplaça. Després de fer l'exercici oral, podrien escriure petits textos on quedés reflectit alguns dels aspectes que han sortit a la conversa.

A la pàg. 16 es proposa als alumnes que descriguin algun personatge, real o de ficció, que els agradaria conèixer. Posteriorment, es posaran en comú totes les descripcions i hauran de dir quins han estat els motius de la seva tria. Amb aquesta activitat es pretén potenciar la seva creativitat a partir dels interessos que tenen.

La por al desconegut

Després de parlar d'amistat i d'ídols imaginaris o reals, podem plantejar una altra hipòtesi: què passaria si fossin ells els visitants a un altre planeta? Com es comportarien? Com esperarien que els rebessin? Quina es pensen que seria la reacció dels habitants del planeta visitat? Per contestar aquestes preguntes proposem que escriguin, amb l'ajut del mestre o la mestra, un guió que després representaran, en el qual s'expressi, a més de les possibles respostes a les hipòtesis, el motiu de la visita,

com és el planeta visitat i com són els seus habitants. Per fer la representació els caldrà fer el vestuari o complements i preparar els elements necessaris per a l'ambientació. Estaria bé que convidessin els altres cursos a veure l'espectacle.

Segurament enfrontar-se al desconegut pot generar por. Aquest és un bon moment per parlar d'aquest tema. Què fa por? La foscor? La solitud? Imatges esgarrifoses? Algun tipus d'animals? Éssers fantàstics? Els mecanismes de la por estan lligats a vivències o esdeveniments dels quals moltes vegades no som conscients. Els desencadenants d'aquests mecanismes varien en cada persona i per superar les pors no hi ha res millor que parlar-ne; és justament el que plante-

gem en aquesta activitat: parlar de la por a partir d'imatges i de música.

Els demanarem que portin retalls de revistes amb imatges que els facin por, la mestra o el mestre també en pot dur, sobretot per garantir que hi hagi varietat. La mestra o el mestre gravarà en una cinta de casset músiques que suggereixin por, sobretot de pel·lícules.

Tant les imatges com la música seran la introducció de converses que giraran al voltant de la por. Tal com dèiem anteriorment, dir en veu alta allò que ens espanta és un bon remei per superar pors i angoixes.

Quina sorpresa van tenir els amics quan van saber que, no solament no estava enfadat, sinó que els esperava amb impaciència perquè li diguessin com s'elaboraven els seus esmorzars. En PI7, aquest era el nom de l'extraterrestre, havia trobat boníssims tant el croissant i les galetes com l'entrepà, i ara volia saber quins ingredients contenien, el seu valor nutritiu, els conservants i colorants utilitzats... En sentir aquest seguit de peticions els tres amics es van mirar i a la vegada van dir-li:

—Aturat! Nosaltres no ho sabem tot això, ens caldrà buscar ajuda.

Tots tres es van posar a rumiar i no havia passat gaire estona que van exposar les seves idees. Havia arribat l'hora de demanar l'ajut de familiars i amics.

Orientacions didàctiques

Sempre hem menjat el mateix?

Els aliments envasats són freqüents en l'alimentació de les famílies. Fins i tot aquelles que tenen més facilitat per tenir productes naturals segur que compren algun tipus d'aliment envasat.

Per a la majoria d'infants aquest tipus de productes és tan habitual que possiblement pensen que han estat sempre presents a totes les cases. Una primera aproximació al tema pot ser que preguntin als seus familiars quins aliments envasats compraven quan tenien la seva edat. Aquesta informació, la poden posar en comú a l'aula i comparar els resultats de la petita investigació. La propera qüestió a tractar pot ser on s'elaboren aquests productes. Per contestar aquesta pregunta podem recollir envasos de diferents aliments i comprovar on i qui els fabrica. Veuran que hi ha productes alimentaris diferents que s'elaboren en indrets allunyats d'on viuen, fins i tot

en altres països, i que l'empresa propietària és la mateixa.

L'origen dels productes

Per acabar d'arrodonir el tema, parlarem de la procedència dels diferents aliments que entren en la composició dels productes envasats. Hi ha molts aliments que mengem molt sovint que procedeixen de llocs llunyans, com per exemple la xocolata. El producte bàsic de la xocolata és el cacau. El cacau és la llavor del fruit de l'arbre del cacau. El principal productor de cacau del món es Costa d'Ivori, un país del centre de l'Àfrica, i gairebé tota la xocolata que consumim procedeix d'aquest país. Es podrien posar altres exemples similars, però pensem que per entendre les procedències dels diferents productes el millor és veure els ingredients d'algun producte envasat, com per exemple una pasta de xocolata.

L'activitat consisteix a posar un mapamundi a la pissarra i, a mesura que vagin dient els ingredients, la mestra o el mestre comentarà la probable procedència: la farina de l'Estat espanyol, segurament de Castella, els productes grassos, del nord de Catalunya, el sucre, d'Amèrica Central i el cacau, de la Costa d'Ivori. Els alumnes, amb l'ajut del docent, han de trobar el lloc de procedència dels productes i, un cop l'hagin trobat, hi han de posar un senyal. Com podran veure en acabar l'activitat, una pasta de xocolata és un menjar internacional.

A la pàg. 17 del quadern es proposa una activitat que consisteix a endevinar seguint unes pistes. És una activitat que es pot plantejar com a lectura compartida per potenciar l'intercanvi d'opinions entre l'alumnat.

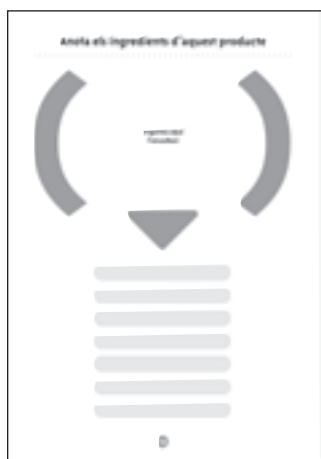
Quan en Gabriel va dir al seu oncle que hi havia un extraterrestre que volia visitar la fàbrica de galetes on treballava, es va pensar que li prenia el pèl, però quan el va veure de poc que no li agafa un cobriment de cor. Era veritat, davant seu tenia un extraterrestre de carn i ossos! (bé, d'això no n'estava gaire segur).

Quan es va recuperar va estar encantat d'ensenyar-li el que fes falta. Van començar per la secció de compres. Va anar enumerant els ingredients amb els quals feien les galetes: llet, farina, sucre i mantega, i d'on provenien; després, van passar per on feien la fabricació pròpiament dita: hi havia com unes galledes gegants amb unes grans pales que barrejaven els ingredients i, al fons, es veien uns forns on les coïen; a continuació van passar a la secció d'envasat; finalment, van arribar al lloc on controlaven la qualitat del producte. En P17 feia anotacions

constants i en acomiadar-se va donar les gràcies efusivament a l'oncle d'en Gabriel.

Orientacions didàctiques

En Gabriel demana al seu oncle que els ensenyi la fàbrica de galetes on treballa. Ell, gustosament, els ensenya tota la fàbrica i els diu els ingredients que necessiten per fer les galetes: llet, farina, sucre i mantega, i d'on provenen. Aquesta explicació ens servirà de base per fer una de les activitats.

Proposem que analitzin la procedència de cada aliment, que els classifiquin segons el seu origen –animal o vegetal– i segons la importància dels seus nutrients; seguint la “roda d'aliments” treballada anteriorment, que esbrinin si és un aliment de primera necessitat o bé se-

'n pot prescindir, o si n'hi ha algun que, consumit en excés, ens pot perjudicar.

El valor del treball

L'anàlisi de la procedència de cada aliment pot donar peu a parlar de l'esforç del pagès o el ramader en la seva feina diària. En aquests moments les feines agrícoles i ramaderes s'han mecanitzat molt, la qual cosa ha ajudat tot aquest col·lectiu a millorar les seves condicions de treball. Però malgrat aquestes millores, encara hi ha molts pagesos i ramaders, sobretot en els països menys afavorits, que continuen tenint unes condicions laborals força precàries. Els alumnes han de tenir en compte que darrera de qualsevol producte agrícola o ramader hi ha l'esforç d'un nombre important de persones.

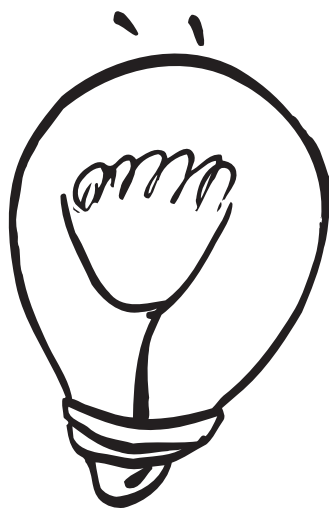
Un altre aspecte sobre el qual cal incidir és el desfament que hi ha entre el que cobren els pagesos i ramaders per la venda dels seus productes i el preu final dels productes manufacturats. En els països desenvolupats, els agricultors i ramaders reben ajudes de diferents organismes, cosa que no passa en els països subdesenvolupats, on aquestes persones pateixen la pressió del mercat internacional sense cap tipus d'ajut oficial. Aquesta situació provoca l'empobriment de grans sectors d'agricultors que veuen com els seus productes són pagats a preus per sota del cost real.

Perquè els alumnes comprovin per si mateixos aquest desfasament els proposarem la següent activitat: triar un producte no gaire allunyat del seu entorn, per exemple alguna fruita; un cop l'hagin triada, s'hauran d'informar via Internet del preu que es paga al pagès pel producte recollit i finalment del que costa aquell mateix producte a la botiga. Ells mateixos hauran de treure les conclusions.

A la pàg. 18 proposem fer l'anàlisi dels ingredients d'un aliment envasat. Comprovaran que, a més dels ingre-

dients analitzats anteriorment, quasi tots aquests productes porten conservants i colorants. Partint d'aquesta constatació parlarem de quina és la funció d'aquests ingredients.

L'objectiu d'aquestes activitats és que els alumnes s'adonin del sistema de producció i dels ingredients de productes de consum massiu.

Entre la Pepita i el Manel no hi havia acord pel que fa a la visita de l'extraterrestre. Així com a la Pepita no li feia cap gràcia, en Manel estava absolutament entusiasmat.

Quan els amics i l'extraterrestre van arribar al forn, en Manel els va rebre amb tots els honors. Tenia preparada una petita safata amb el bo i millor de la seva botiga: croissants de crema i xocolata, magdalenes, ensaimades de cabell d'àngel, llonguets amb tomàquet i pernil... tot estava boníssim!

En Manel havia anat a l'obrador a primera hora, perquè volia que tot fos a punt quan arribessin els seus amics. A l'extraterrestre tot li va agradar molt, però ell s'interessava principalment pels croissants de xocolata i va demanar que en Manel li expliqués com s'elaboraven i quins eren

els seus ingredients. Les explicacions d'en Manel varen ser satisfactòries i en PI7 no parava d'anotar-ho tot.

Orientacions didàctiques

L'ofici de forner o fornera

Per a aquesta activitat aniria bé que es pogués anar a visitar un forn perquè els alumnes poguessin veure quin és el procés d'elaboració d'unes pastes que mengen tot sovint. Comprovarien les similituds i diferències amb les pastes envasades, veurien que les matèries primeres són les mateixes i que les diferències en l'elaboració es troben en la quantitat del producte que es fa: a la fàbrica de galetes les màquines de pastar són enormes, en el forn són més petites. També constatarien que el forner no fa servir ni conservants ni colorants. Se li podria demanar que pastés un croissant davant de les nenes i nens, i ells podrien prendre nota de la recepta. Fer un croissant és delicat i potser no és el més adequat per

fer a la classe, per la qual cosa proposem fer galetes de mantega. Si segueix les instruccions us sortiran unes galetes galàctiques.

Recepta de les galetes de mantega

Ingredients:
 125 g de farina
 50 g de mantega
 60 g de sucre
 40 g d'ametlla en pols
 2 rovells d'ou
 3 g de sal

Elaboració

Deixeu la mantega fora de la nevera perquè es pugui treballar. Barregeu tots els ingredients fins que aconseguïu una massa llisa i homogènia. Feu-ne una bola i deixeu-la reposar una hora en un lloc fresc. Un cop reposada, esteneu-la amb el corró sobre una superfície llisa. Amb un motlle rodó de fer galetes, les anireu col·locant en una plata de forn prèviament untada amb mantega. Aquestes galetes s'han de coure a foc viu durant 7 o 8 minuts.

A la pàg. 19 del quadern s'anotarà la recepta de les galetes de mantega.

A més de la recepta, la visita al forn ha de generar una conversa en la qual es parli de tot el que han vist i facin comparacions entre un tipus de producció a gran escala i una altra de més artesanal.

Així que va entrar al supermercat, en PI7 va començar a fer preguntes. Volia saber-ho tot de tots aquells productes tan ben posats en els prestatges; molts semblaven iguals, però contenien coses diferents; en d'altres hi havia les mateixes coses però en envasos diferents. I quan va veure la secció de la fruita i verdura? Es va quedar bocabadat. Les petites muntanyes de fruites i verdures combinant els colors eren una festa per a la vista!

En veure que les persones que entraven agafaven un carret per posar les coses ell va fer el mateix. Quan els tres amics el van veure tan animat omplint el carret, li van dir que tot el que hi posava s'havia de pagar. Ell els va mirar tot seriós i els va dir:

— *I els que no tenen diners, com s'ho fan per comprar?*

Orientacions didàctiques

Obtenir diners

Les nenes i nens d'aquestes edats saben perfectament que per poder tenir diners és necessari treballar. Per tant, segur que la majoria tindran opinió sobre el problema que representa no tenir feina o tenir una feina poc remunerada. La pregunta que es fa el PI7 sobre què fan els que no tenen diners per obtenir coses necessàries pot ser el punt de partida per connectar no solament amb el que saben sinó també amb el que senten els alumnes. Segurament més d'una vegada han demanat alguna cosa o joguina i els seus pares els han dit que en aquell moment no era possible comprar-ho perquè havien de fer uns pagaments imprevistos i no podien fer cap despesa més enllà de les necessàries. També és possible que

alguna família passi per un moment econòmicament delicat. Encara que les famílies no són gaire explícites amb els infants sobre els problemes econòmics que puguin tenir, els nens capten aquestes situacions i no els deixen indiferents. Així doncs, pot ser que en les seves respostes es reflecteixin opinions presents en el seu entorn més proper, ja que és un tema de permanent actualitat davant del qual els alumnes no se senten aliens.

Béns, serveis i consum

Un cop encetat el tema amb la conversa introduïrem els continguts principals de l'activitat. Tothom que treballa produeix béns i serveis. Una persona que treballa en una empresa que fa mòbils produeix un bé que altres persones compraran; un metge produeix un servei que afavorirà la curació d'altres persones. Tant l'un com l'altre cobren un diners per fer la seva feina.

Els diners obtinguts amb el treball realitzat s'inverteixen en béns i serveis: amb els diners que hem cobrat per la nostra feina comprem coses, menjar, roba, mobles, etc., i paguem uns impostos que ens proporcionen uns serveis com ara l'escola, els hospitals, etc.. D'altres serveis els paguem directament amb els nostres diners, com ara els transports públics.

Són conceptes no gens fàcils que requereixen ser portats a un terreny pràctic de la manera el més vivencial possible i recolzant-se al màxim en materials i recursos de fàcil manipulació.

Proposem fer un mapa conceptual dels conceptes treballats: béns, serveis i consum. Penjarem a la paret un paper d'embalar on la mestra escriurà els tres conceptes. Al voltant de "béns i serveis" enganxaran fotografies o faran dibuixos que hi estiguin relacionats, per exemple persones treballant en una cadena de producció, en el món de l'ensenyament, en el camp, en el transport públic, etc. A sota de cada fotografia escriuran una frase explicativa. Pel que fa al concepte 'consum' podem diferenciar entre 'consum necessari' i 'consum superflu', la qual cosa s'ha de tenir en compte a l'hora de distribuir l'espai en el paper. Abans d'enganxar les fotografies o de fer els dibuixos i posar les frases es discutirà entre tots el contingut de les produccions per intentar que la informació reflectida en aquesta activitat sigui consensuada entre tot el grup classe.

La publicitat

Amb el tema del consum encara podríem obrir un altre front: la presència de la publicitat en la creació de necessitats supèrflues. Pensem que és interessant sobretot si es fa a finals del cicle inicial. Pensem que seria interessant per aprofundir en el tema plantejar un joc de simulació. Els alumnes i les alumnes s'han d'imaginar que faran un viatge molt llarg i que els seus pares els han dit que no poden portar gaires coses, només cinc. Han de fer la llista de les cinc coses que s'endurien i justificar la seva proposta.

Finalment, proposem fer l'activitat del quadern, aprofitant l'activitat anterior en la pàg. 20 on dibuixaran què volen ser de grans.

I, noies i nois, ja se sap, tot arriba en aquest món. L'hora de l'acomiadament del PI7 s'acostava. Les seves investigacions havien estat del tot fructíferes, havia visitat una fàbrica de galetes on havia pogut observar, i sobretot anotar, tot el procés de producció; havia visitat un forn on havia pogut copsar el mestratge del Manel fent els croissants i les pastes més delicioses que mai no havia tastat i, per acabar, la visita al supermercat, els ulls encara li feien pampallugues! Tants colors, tanta diversitat, un festí per als sentits! I a més absolutament instructiu.

La marxa era ineludible, el temps d'estada a la terra ja havia conclòs, però en PI7 no volia marxar sense expressar la seva gratitud als tres amics per ser tan generosos i per atendre'l tan bé. Ho va fer amb el que va pensar que seria el

més adequat: un "pastís estrellat", les postres nacionals del seu planeta.

Orientacions didàctiques

Fem averiguacions

En l'apartat anterior ens hem centrat principalment en el treball com a producció i en la seva relació amb el consum, i afirmàvem: tots som productors i alhora consumidors. Aquestes afirmacions ens generen interrogants:

- Què passa amb els que no treballen?
- Tothom cobra el mateix pel mateix tipus de feina?
- Què passa amb els que no cobren prou diners per cobrir les necessitats bàsiques?
- Què passa amb els que cobren més del que poden consumir?

Intentar contestar aquestes preguntes farà que s'adonin que la complexitat continua i que aquests temes estan relacionats amb interessos econòmics que potser els poden semblar llunyans però que, de fet, afecten la nostra vida diària i estan relacionats amb productes que possiblement consumeixen habitualment.

Qui marca les regles del comerç?

Tot l'entramat econòmic mundial està dirigit per les companyies financeres més potents. Marcar el preu d'una matèria primera o triar un país per ubicar-hi una nova planta industrial són decisions que es prenen tenint en compte únicament paràmetres economicistes. En definitiva, qui marca les regles del joc econòmic és qui té el poder.

Tot i ser temes tan complexos, com d'altra banda no es cansem de dir, justament aquest pensem que l'entendran aviat. Perquè això sigui així proposem un joc de representació.

La història que representaran serà la d'un nen, en Miquel, que un dia porta una pilota de futbol a l'escola. A l'hora del pati, molts dels seus companys i companyes esperen fer un partidet. Amb gran sorpresa de tots, a l'hora de fer els equips, imposa les seves normes: els que juguen al seu equip són els millors. Empipats amb el Miquel, li diuen que no hi estan d'acord, que està abusant del fet que la pilota sigui seva i que no jugaran cap partit en aquelles condicions. Tots es posen a jugar a altres coses i el Miquel es queda sol en un racó. Al cap d'una estona, el Miquel els crida i els diu que si volen jugar pactaran les normes entre tots.

Després de la representació, hauran d'explicar què pensen de l'actitud del Miquel i quina creuen que ha estat la raó per la qual ha canviat d'opinió.

Per acabar, una activitat absolutament creativa: a la pàg. 21 del quadern han de decorar amb diferents materials el pastís estrellat del PI7. Donarem als alumnes diferents papers de diferents textures, paper xarol, d'emballar, de cel·lofana, de regal, etc., diferents llavors o llegums, pintura i cola. Amb tots aquests materials hauran de decorar el pastís estrellat del PI7.

Els acomiadaments sempre són tristos i més si t'acomiades d'un extraterrestre. Venir d'una galàxia tan llunyana com venia el XP203 no és el mateix que venir d'Hostalets de Balanyà. Però bé, no ens posem tristos. Ben al contrari! La Rita, la Maria i el Gabriel havien tingut una experiència que possiblement no tornarien a tenir en la seva vida i, a més, havien fet amistats intergalàctiques!

*Què més podien demanar? Però no ens enganyem, veure com la nau s'enlairava lentament i veure el seu entranyable amic dir adéu per una de les finestres, va fer que tots tres amics notessin un nus a la gola:
— Adéu, adéu -deien els tres alhora.*

De cop, la nau va fer una embranzida i va desaparèixer de la seva vista.

Es van quedar enmig del bosc amb el pastís estrellat a les mans i pensant que havien aconseguit fer una importació a l'espai exterior.

Orientacions didàctiques

Què hem après?

Hem arribat al final de la història. Pensem que seria adequat que es fes un recordatori de les diferents activitats proposades, sobretot per repassar conceptes que hagin quedat poc clars o per tornar a incidir en aspectes que s'han tractat més superficialment. No hem fet cap activitat específica perquè pensem que cada mestra o mestre ha d'adaptar-se al treball realitzat i al ritme dels alumnes.

Un cop fet aquest exercici de repàs, i abans de fer la darrera activitat, proposem la resolució d'un petit problema que hi ha a la pàg. 22 del quadern.

Un món interdependent

Finalment, com a cloenda del quadern, hem pensat en una activitat on es faci palesa la interrelació i la interdependència comercial del món en el qual vivim. En primer lloc, ampliarem tant com puguem els cinc continents, els pintarem de diferents colors i els enganxarem en un paper d'embalar en una paret àmplia (al passadís per exemple); després, retallarem propagandes de productes que consumim de revistes i diaris i els enganxarem en el continent d'origen (per exemple el cacau a l'Àfrica). Segur que hi haurà productes que apareixeran en diferents països, però això afavoreix la reflexió sobre el consum: hi ha països que malgrat que són productors d'un producte han d'importar-ne, ja que en consumeixen més del que produeixen. En acabar l'activitat, els alumnes i les alumnes han de veure que vivim en un món interdependent, que tothom necessita tothom i que hem d'aprendre, com més aviat millor, que els interessos dels altres són els nostres interessos.

7

Bibliografía i recursos

Llibres

- ALBAREDA, L., i altres, *Guía Educativa para el consumo crítico, materiales para una acción educativa sur-norte, Efectos sociales y ambientales del consumo*. Sodepaz. Los libros de la carata. Madrid.
- EFTA (European Fair Trade Association): *El desafío del comercio justo. Anuario EFTA*, Intermón Oxfam, Barcelona, 2002.
- LIPMAN, M. i altres, *Filosofía a l'escola*. Eumo Editorial. Barcelona, 1991.
- *La filosofía en el aula*. De la Torre, Madrid, 1992.
- MADELEY, J., *El comercio del hambre*, Colección Libros de encuentro, Intermón Oxfam, Barcelona, 2002.
- MARTÍNEZ-OROZCO, S., (actualizado por A. Fernández y M. López), *Comercio justo, consumo responsable*, Colección Documentos, Intermón Oxfam, Barcelona, 2000.
- Oxfam Internacional, *Cambiar las reglas. Comercio, globalización y lucha contra la pobreza* (Informe de la campaña Comercio con Justicia), 2002.
- PUIG DE, I., SÁTIRO, A., *Tot pensant. Recursos per a l'educació infantil*, Eumo, Barcelona, 2000.
- *Jugar a pensar: recursos para aprender a pensar en educación infantil*. Octaedro, Barcelona, 2000.
- PUJOL, R. M., *Educación y consumo*, ICE, Barcelona, 1996.
- RANSON, D., (adaptado por Mariona Ortiz), *Comercio justo, doble comercio*, Colección Dossiers para entender el mundo, Intermón Oxfam, Barcelona, 2002.
- STEINBERG, Sh. R., Kincheloe, J.L., (comps) *Cultura infantil y multinacionales*. Ediciones Morata. Madrid, 2000.

Vídeos

- Comerç amb justícia*, Intermón Oxfam, 2002.
- Un dia especial*, Intermón Oxfam, 2002.

Pàgines web

- www.comercioconjusticia.org
www.eurosur.org/EFTA

8

Text íntegre dels contes

En Daurat viatja pel món

Vet aquí que hi havia una vegada un pa que vivia al país dels entrepans. On vivia en Daurat, que era com es deia el pa, tots els pans eren allargats, daurats i amb una crosta que feia cresta.

Un dia, en Daurat, tot parlant amb el seu pare, va dir-li que en un llibre havia vist uns pans diferents a ells: eren rodons, sense crosta i amb una altra olor. En Daurat va preguntar-li d'on eren.

El seu pare li va respondre:

— Mira, fill meu, de pans, n'hi ha per tot el món, i són tan diferents com et puguis imaginar: prims, gruixuts, amb crosta, sense crosta, rodons, de mantega, de llavors...

En Daurat va pensar que li agradaria recórrer tot el món i conèixer altres pans d'arreu.

Mentre pensava en totes aquestes coses, se li va acostar el seu amic Picagroc. En Picagroc era un ocell que passava temporades al país dels entrepans. Quan va veure en Daurat tan callat i pensatós, li va dir:

— Hola, Daurat, què et passa que estàs tan callat?

— Estic pensant com ho puc fer per conèixer altres pans del món.

— Si vols et puc ajudar, ja saps que viatjo sovint per diferents indrets, et podria servir de guia.

— Amic meu, no saps que feliç que em fas. Amb tu sí que ho podré aconseguir!

I així va ser com en Daurat i en Picagroc van emprendre un llarg viatge per conèixer altres pans del món.

Tot just començar el viatge, en Picagroc va dir:

— Hi ha països que no tenen el costum de menjar pa, mengen arròs.

— Així, cap on anirem? —va fer en Daurat.

— En primer lloc, anirem a un país on hi ha molts camps de blat.

Després de volar tot un matí, en Picagroc va dir:

— Ja hi hem arribat!

En Daurat va mirar avall i va veure immensos camps de color groc que onejaven.

— Ho veus, Daurat? Això són camps de blat madur a punt per a la sega.

— I què fan aquelles persones a dalt d'aquelles màquines?

— Amb aquelles màquines segaran el blat.

En Daurat estava meravellat, tot ho preguntava. En Picagroc anava contestant, encara que hi havia coses que no sabia. De sobte, van veure uns camps plens de tiges verdes amb moltes fulles.

— I això, què és?

— No n'estic segur, però em sembla que és blat de moro —va respondre en Picagroc.

Els dos amics continuaven fent camí, i quan es van acabar els camps, van trobar una ciutat. Era immensa, amb edificis altíssims i amb carrers plens de gent, cotxes, soroll, olors...

— Aquí podem comprar pa —va dir en Picagroc.

— Què vol dir comprar? —va preguntar en Daurat.

— Recordes aquelles persones que segaven el blat? Per fer aquella feina, els paguen uns diners, que ells utilitzen per comprar allò que necessiten... És una feina molt dura!

— Però nosaltres no tenim diners!

— Tens raó, haurem de pensar què farem. Caldrà demanar ajuda.

Després de pensar un moment, en Picagroc va dir:

— Ja ho tinc! Demanarem ajuda als meus amics els ocells.

Els ocells, amb molt de gust, van acceptar ajudar-los. No havia passat gaire estona quan els ocells van venir acompanyats per uns panets rodons...

Després d'acomiar-se dels ocells i donar-los les gràcies, es van posar una altra vegada en camí. En Daurat estava tan cansat que es va quedar mig endormiscat. De sobte, va sentir la veu d'en Picagroc:

— Ei, desperta't, ja estem arribant! Ja veuràs com t'agradarà on anem, aquí també hi ha camps de blat, però no són tan grans com els que hem vist fins ara, aquí no utilitzen màquines en les feines del camp, fan servir eines manuals. La feina de pagès és molt dura, i a molts llocs del món, tot i que treballen molt, no guanyen prou diners per poder comprar altres coses que necessiten.

— Aquí també tens ocells amics? —va tornar a preguntar en Daurat.

— Sí, però no caldrà que els demanem ajuda, aquí conec molts camperols que fan pa.

Era veritat que per on passaven eren ben rebuts, i es notava que a la gent li agradava que en Picagroc els fes una visita. I així, uns quants pans més van voler afegir-se al viatge d'en Daurat i en Picagroc. Després d'uns quants dies, en Picagroc li va dir:

— Bé, ja és hora de reprendre el viatge.

— Quan vulguis, Picagroc, estic preparat.

Van estar volant sense parar tot un dia i tota una nit. Per fi, en Picagroc va dir:

— Ja hem arribat.

— Quines ciutats més boniques! —va exclamar en Daurat.

— Anirem a una ciutat on hi ha una persona molt especial, a qui segur que t'agradarà conèixer. A mesura que s'hi acostaven, en Daurat anava sentint una olor que li era familiar.

— On som? —va preguntar en Daurat quan van arribar.

— En un forn, veus aquests pans d'aquí? A veure si també volen acompanyar-nos.

Quan el forner va saber el motiu del viatge dels dos amics, es va posar de seguida a treballar. Després d'un parell d'hores, va sortir de l'obra amb uns pans ben olorosos. Molt agraïts, tots dos es van acomiadar, i sense perdre temps, van continuar el camí.

— I ara cap a casa! Agafa't fort, Daurat, volaré tan ràpid com pugui.

El camí cap al seu país era llarg, i estaven cansats, però la il·lusió de tornar a casa i explicar les seves aventures els donava forces per acabar el viatge.

Feia tot un matí que volaven, quan en Daurat va mirar avall.

— Què són aquests camps? —va preguntar.

— És una plantació de cacau, aquestes persones hi estan treballant —va contestar en Picagroc.

— I què hi fan en aquella cabana?

— No ho sé.

— Saps què? Baixa, que anirem a esbrinar-ho.

Quan van aterrar, van veure que arrencaven un fruit molt gros: era el cacau. Llavors l'obrien i li extreien tots els grans, i després els assecaven al sol. Alguns pans van proposar quedar-se en aquest país. Aleshores, en Daurat va tenir una idea genial: convidar el cacau al país dels entrepans. Tots van acceptar, i es van acomiadar. Tot seguit, van emprendre una altra vegada el viatge, ara acompanyats d'un grapat de grans de cacau contents de participar en aquesta aventura.

Per fi, van arribar al seu país. El pare d'en Daurat es va posar molt content de tornar a veure el seu fill i en Picagroc, i de tornar-los a tenir al seu costat. Després de descansar una estona, el primer que va fer en Daurat va ser ensenyar-li el cacau. El pare, quan el va veure, va dir:

— M'han dit que amb el cacau es pot fer xocolata. Li preguntarem a la tieta Roseta si en sap fer. L'endemà al matí, de casa de la tieta Roseta sortia una oloreta deliciosa. Tots es preguntaven què podia ser aquella olor tan bona.

Heu endevinat què era? Ho heu encertat. Era xocolata.

Des d'aleshores, el pa i la xocolata es van fer inseparables. I aquí acaba la nostra història. En Daurat, amb l'ajuda d'en Picagroc, havia aconseguit el seu propòsit: conèixer una pila de pans de diferents llocs.

Una visita inesperada

Una vegada hi havia tres amics, la Rita, en Gabriel i la Maria, que vivien en un barri d'una ciutat no gaire gran.

En aquell barri vivien molts nens i nenes que passaven les estones lliures al gran bosc que hi havia al voltant. El travessaven cada dia per anar a escola, passant entre els petits horts i les fileres d'enciams, tomàquets, pastanagues i cebes...

Aquesta història comença el dia en què cap dels tres amics duia res per a l'esmorzar de l'escola i van haver d'anar a comprar-se alguna cosa a la fleca. A la fleca de la Pepeta es van comprar un entrepà, un croissant de xocolata i un paquet de galetes també de xocolata, i van continuar pel camí de sempre xerrant contents cap a l'escola.

Quan ja s'endinsaven al bosc van sentir un soroll estrany, es van girar i van veure una cosa que els va deixar de pedra: una nau espacial estava aterrant en una clariana del bosc, i tot seguit es va obrir una porteta i amb molta parsimònia va baixar un extraterrestre. Era alt, amb el cabell molt llarg, i duia un vestit brillant que li arribava als peus.

Cap dels tres no podia articular ni una paraula, i l'extraterrestre es va apropar i els va dir amb una veu dolça i agradable que no tinguessin por, que venia en to de pau. La Confederació Planetària li havia encarregat que estudiés el tipus d'aliments que menjaven els humans.

Sense dir ni piu, tots tres amics es van mirar i a l'instant se'ls va acudir la mateixa idea: li donarien l'esmorzar a l'extraterrestre i després se n'anirien a cuina-corrents a l'escola. I cap dels tres no es va atrevir a mirar enrere, per si de cas.

Aquell dia se'ls va fer molt llarg, esperaven impacients el moment de sortir de classe, no sabien si tot havia estat un somni o si de debò havien estat parlant amb un extraterrestre.

Per fi va arribar l'hora de la sortida, i precipitadament van tornar tots tres a on aquell matí hi havia la nau espacial.

Encara hi era, i també l'extraterrestre. No semblava empipat perquè l'haguessin deixat plantat enmig del bosc i amb mitja paraula a la boca, sinó al contrari, els aliments que li havien donat li havien agradat tant que volia saber què eren i com es feien.

Els tres amics van comprendre que l'extraterrestre deia la veritat, que tenia bones intencions, i van decidir ajudar-lo. Des d'aleshores el van considerar el seu amic. En P17 seria el seu nou amic.

Sense perdre temps, van pensar com podien ajudar-lo a descobrir com s'elaboraven les galetes de xocolata, els croissants i els entrepans.

A en Gabriel se li va acudir que li preguntaria al seu oncle si podien visitar la fàbrica on treballava, una empresa on es feien diferents tipus de galetes i pastes.

La Rita va pensar que la Pepita, la fornera, els podria ensenyar com feien el pa i els croissants de xocolata.

La Maria va dir que anessin al supermercat, hi trobarien infinitat de productes que podien interessar-li, sobretot per fer entrepans.

Quan en Gabriel li va proposar al seu oncle que li deixés veure la fàbrica a un personatge tan peculiar, va estar encantat, i des del començament va donar tot tipus d'explicacions a en P17, i li va parlar dels ingredients que calien: farina, sucre, ous, llet... En P17 va preguntar d'on treien la farina, i en Gabriel, molt orgullós, li va explicar que procedia del blat, i el sucre, de la remolatxa su-

crera..., i que... no sé la quantitat de coses que li va explicar en un moment! Fins i tot com s'empaquetaven els productes a les caixes de cartró.

En PI7 ho anava apuntant tot en una màquina: blat..., farina..., sucre..., remolatxa...

A la Pepeta, la fornera, d'entrada no li va fer gaire gràcia que aquell ésser tan estrany visités la fleca, però quan la Rita li'n va explicar els motius, va accedir-hi rondinant una mica. En canvi, el Manel, el seu marit, estava emocionat: un extraterrestre a la fleca! Seria l'enveja de tots els forners. Coneixerien els seus croissants a totes les galàxies! Van parlar de la xocolata, dels croissants tan bons... El Manel també els va dir que el cacau venia d'un país africà i que la xocolata es feia amb cacau... Els va explicar, a més, que cultivar cacau era una feina molt dura i que moltes vegades amb els diners que els cultivadors obtenien per vendre'l no n'hi havia prou... i no podien comprar coses necessàries...

En PI7 encara prenia notes de tot: vendre..., diners..., feina molt dura..., necessitats...

La visita al supermercat va ser molt entretinguda, i la més llarga de totes, l'extraterrestre no parava de fer preguntes i tot ho anava anotant a la seva petita màquina. Li semblava interessant la gran varietat d'aliments que s'hi podien adquirir, però el que més li va agradar va ser l'organització i la distribució dels productes als prestatges. N'hi havia un munt! El que no va entendre és que no podia agafar els productes, que havia de comprar-los, o sigui que calia pagar uns diners per endur-se'ls... Però, i si no t'arribaven els diners?, i si no et pagaven prou com als productors del cacau?

I en PI7 continuava amb les notes: diners..., comprar..., necessitats...

Després de visitar el supermercat, l'extraterrestre els va dir que la investigació havia acabat. Se n'havia d'anar, encara que li quedaven alguns dubtes i potser algun dia tornaria per resoldre'ls. La visita que havia fet al planeta havia resultat molt profitosa, però havia de tornar a XP203, el seu planeta, i ensenyar tots els descobriments a la Confederació Planetària.

Com a senyal d'agraïment els va donar un "pastís estelat" típic d'XP203. Quan el van veure, tots tres van pensar que era com un pastís d'aniversari però ple d'estels.

Mentre veien com s'enlairava la nau, els tres amics van pensar que, dintre d'alguns anys, quan l'home viatgi per l'espai exterior, potser arribarà a un planeta on hi hagi entrepans i croissants i galetes de xocolata. Seria fantàstic, oi?